
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος εργασίας

Αστάθεια φορολογικού πλαισίου και οι επιπτώσεις της στην
επιχειρηματικότητα

Όνοματεπώνυμο φοιτητή: Δεληθεοδωρίογλου Χρήστος

Σημαντικότητα θέματος

Η γραπτή εργασία την οποία παρουσιάζουμε έχει ως κεντρικό θέμα ανάλυσης τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει η αστάθεια του φορολογικού πλαισίου την επιχειρηματικότητα. Μετά την προσεκτική μελέτη της βιβλιογραφίας, και το τέλος της εξαγωγής των συμπερασμάτων, φιλοδοξείτε να αποσαφηνιστεί ακόμη πιο πολύ η αναγκαιότητα ύπαρξης ενός σταθερού φορολογικού πλαισίου. Παράλληλα, είναι εξαιρετικά σημαντική η εργασία που παρουσιάζουμε καθώς εμφανίζουμε με ρεαλιστικό τρόπο ολόκληρα τα περιεχόμενα της εργασίας.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία της συγγραφής της παρούσας εργασίας έγκειτο στη συνδρομή της συλλογής των δεδομένων τέλος η μελέτη των βιβλιογραφικών πηγών. Διεσχίθησαν ενδελεχείς μελέτες και αναλύσεις όλων και προτιμήθηκε αφού θεωρήθηκε ως καταλληλότερη μέθοδος η συλλογή πληροφοριών από όλες τις πηγές που αναφέρονται.

Περιεχόμενα

Σημαντικότητα θέματος.....	2
Μεθοδολογία.....	2
Κατάλογος Εικόνων.....	4
Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή.....	5
Κεφάλαιο Δεύτερο: Εννοιολογική προσέγγιση του φόρου.....	6
2.1 Ορισμός και σκοπός φόρου.....	6
2.2 Αρχές της φορολογίας.....	7
2.3 Κατηγορίες φόρων.....	9
Κεφάλαιο Τρίτο: Επιχειρηματικότητα.....	11
3.1 Ορισμός επιχειρηματικότητας.....	11
3.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση του καθαριστικού παράγοντα που επηρεάζει την επιχειρηματικότητα την οικονομία.....	11
3.3 Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα με βάση βιβλιογραφική έρευνα.....	12
3.4 Εμπόδια εισόδου.....	15
Κεφάλαιο Τέταρτο: Αντίκτυπος της φορολογίας στην επιχειρηματικότητα.....	17
Κεφάλαιο Πέμπτο: Συμπεράσματα.....	21
Κεφάλαιο Έκτο: Προτάσεις.....	23
Βιβλιογραφία.....	25
Διαδικτυακές Πηγές.....	28

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα Πρώτη (1): Γενικός σκοπός και επίδραση της φορολογίας.....	Σελίδα 6
Εικόνα Δεύτερη (2): Δομή φορολογικού συστήματος.....	Σελίδα 8
Εικόνα Τρίτη (3): Τα μεγαλύτερα εμπόδια στο επιχειρείν.....	Σελίδα 14

Κεφάλαιο Πρώτο

Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή

Αρχικά όλες οι κυβερνήσεις είναι σε συνεχή εγρήγορση με σκοπό την ανάπτυξη νέων ιδεών τόνωσης της επιχειρηματικότητας όπου θα βελτιώσει το βιοωτικό επίπεδο όλων των πολιτών τους. Η πιο πρόσφατη έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων δείχνει ότι οι κυβερνήσεις μπορούν να κάνουν τη διαφορά δημιουργώντας ευνοϊκές επιχειρηματικές συνθήκες. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να συμπληρωθεί με πρωτοβουλίες όπως φορολογικά κίνητρα που έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν την επιχειρηματική σκέψη του κοινού.

Είναι αλήθεια ότι οι φόροι έχουν αντίκτυπο στις αποφάσεις που λαμβάνουν οι επιχειρηματίες, υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι ταξινόμησης αυτών των επιπτώσεων και επομένως δεν υπάρχει σαφής απάντηση ως προς το ποια είναι πιθανό να είναι η καθαρή επίδραση της φορολογίας στην επιχειρηματικότητα.

Όσον αφορά τη φορολογία η οποία αποτελεί ένα σημαντικό καίριο εργαλείο το οποίο διαθέτει η κάθε κυβέρνηση με σκοπό να επηρεάσει την επιχειρηματικότητα και να αυξήσει τα μακροπρόθεσμα, βραχυπρόθεσμα οφέλη. Ένα απλό φορολογικό σύστημα αποτελεί τον χαμηλό φορολογικό συντελεστή στις επιχειρήσεις και η φυσικά ο συντελεστής αυτός να παραμένει σταθερός για πολλά έτη. Όμως οι υψηλοί φόροι και το ασταθές φορολογικό πλαίσιο το οποίο κυριαρχεί στην Ελλάδα μειώνουν αυτού του είδους επενδύσεις αλλά και αυξάνουν την ανεργία.

Η Ελλάδα διαθέτει ένα από τα πιο σκληρά φορολογικά καθεστώτα αλλά και η συνεχής μεταβολές που έχουν συμβεί κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης έχει διαμορφώσει ένα κλίμα μεγάλης αβεβαιότητας και μείωσης των νέων επιχειρηματιών. Τέλος περιληπτικά ένα ασταθές φορολογικό σύστημα αυξάνει τις ζημιές στο γενικό σύνολο του κάθε κράτους και ένα σταθερό αυξάνει τα κέρδη.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Κεφάλαιο Δεύτερο: Εννοιολογική προσέγγιση του φόρου

2.1 Ορισμός και σκοπός φόρου

Γενικός σκοπός και επιδράσεις της φορολογίας

Εικόνα Πρώτη (1): Γενικός σκοπός και επίδραση της φορολογίας

Οι φόροι είναι συνήθως ακούσιες επιβαρύνσεις που επιβάλλονται σε άτομα ή εταιρείες από μια κυβερνητική, τοπική, περιφερειακή ή εθνική οντότητα για τη χρηματοδότηση κρατικών δραστηριοτήτων. Στον χρηματοοικονομικό τομέα, οι φόροι επιβάλλονται σε οποιονδήποτε πληρώνει τον φόρο, είτε πρόκειται για φορολογική οντότητα όπως μια επιχείρηση είτε για τους τελικούς καταναλωτές επιχειρηματικών αγαθών.

- Πρωταρχικός στόχος είναι η υψηλή αύξηση των κρατικών εσόδων για την κάλυψη υψηλών δημόσιων δαπανών και υποχρεώσεων.

- Ο δεύτερος στόχος, η αναδιανομή του εισοδήματος, στοχεύει στη μείωση των ανισοτήτων στην κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου.

2.2 Αρχές της φορολογίας

- **Αρχή της δικαιοσύνης**

Η φορολογική δικαιοσύνη εκφράζει την ιδέα ότι οι φόροι πρέπει να είναι δίκαιοι. Αυτό σημαίνει ότι οι φορολογούμενοι με την ίδια φερεγγυότητα πρέπει να πληρώσουν το ίδιο ποσό φόρων και οι φορολογούμενοι με μεγαλύτερη φερεγγυότητα πρέπει να πληρώσουν περισσότερους φόρους.

- **Αρχή της αποδοτικότητας**

Ο φόρος είναι αποτελεσματικός εάν στρεβλώνει τις διαδικασίες της αγοράς όσο το δυνατόν λιγότερο, επειδή οι οικονομικές οντότητες προσπαθούν να περιορίσουν και να αποφύγουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις φορολογικές υποχρεώσεις.

- **Αρχή της ουδετερότητας**

Ένας ουδέτερος φόρος θα συμβάλει στην αποτελεσματικότητα διασφαλίζοντας τη βέλτιστη κατανομή των μέσων παραγωγής. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι όταν το φορολογικό σύστημα υποστηρίζει την ανάπτυξη μιας επιχείρησης επενδύσεων, περισσότερες επενδύσεις θα οδηγήσουν τελικά σε μια διευρυμένη φορολογική βάση που θα οδηγήσει σε υψηλότερη είσπραξη φόρων.

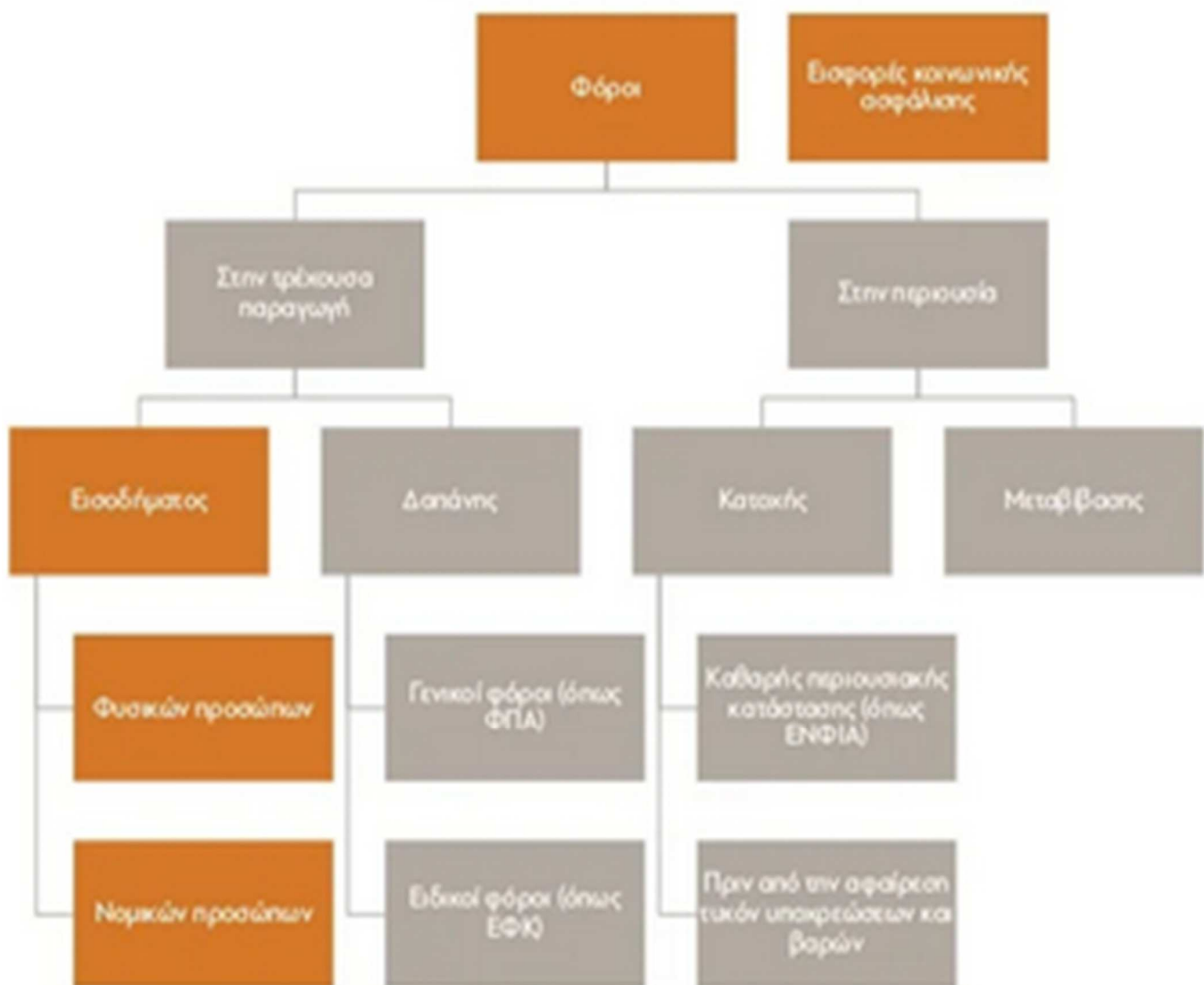
- **Η αρχή της αναλογικότητας**

Οι πολίτες δυνατέ να συνδράμουν όσο είναι εφικτό στο κράτος με ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος τους.

- **Η αργή της απλότητας**

Ο υπολογισμός και ο προσδιορισμός του φόρου πρέπει να γίνεται κατανοητός από τον μέσο φορολογούμενο. Επομένως, ένα εύκολο φορολογικό σύστημα είναι πάντα πιο εύκολο προ ακολούθηση από την πλευρά των φορολογουμένων και επιπρόσθετα πιο εύκολα διαχειρίσιμο από την πλευρά του κράτους.

Δομή φορολογικού συστήματος

Εικόνα Δεύτερη (2): Δομή φορολογικού συστήματος

2.3 Κατηγορίες φόρων

- **Άμεσοι φόροι**

Οι άμεσοι φόροι επιβάλλονται κυρίως σε φυσικά πρόσωπα, συνήθως με βάση την ικανότητα του φορολογούμενου να πληρώσει, όπως μετράται με βάση το εισόδημα, την κατανάλωση ή την καθαρή θέση. Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων επιβάλλεται συνήθως στο τμήμα του συνολικού καθαρού εισοδήματος του φορολογούμενου που υπερβαίνει το ελάχιστο. Επίσης συχνά προσαρμόζονται σε συνθήκες που επηρεάζουν τη φερεγγυότητά τους, όπως η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός και η ηλικία των παιδιών.

- **Έμμεσοι φόροι**

Οι έμμεσοι φόροι επιβάλλονται στην κατανάλωση ή στο εμπόριο αγαθών. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν γενικούς και προαιρετικούς φόρους επί των πωλήσεων, φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).

- **Αναλογικοί, προοδευτικοί φόροι**

Αναλογικός φόρος είναι ένας φόρος που επιβάλλει τις ίδιες σχετικές επιβαρύνσεις, δηλαδή όταν η φορολογική υποχρέωση και το εισόδημα αυξάνονται σε ίσες αναλογίες. Ένας προοδευτικός φόρος χαρακτηρίζεται από μια περισσότερο από αναλογική αύξηση της φορολογικής υποχρέωσης σε σχέση με την αύξηση του εισοδήματος και ένας αντισταθμιστικός φόρος χαρακτηρίζεται από μια λιγότερο από αναλογική αύξηση της σχετικής επιβάρυνσης. Έτσι, πιστεύεται ότι οι προοδευτικοί φόροι μειώνουν τις ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος, ενώ οι ανταποδοτικοί φόροι μπορούν να αυξήσουν αυτές τις ανισότητες. Οι φόροι που γενικά θεωρούνται προοδευτικοί περιλαμβάνουν φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων και φόρους περιουσίας. Ωστόσο, οι ονομαστικά προοδευτικοί φόροι εισοδήματος μπορεί να μειωθούν σε μικρότερο βαθμό στις υψηλότερες κατηγορίες εισοδήματος - ειδικά εάν ένας φορολογούμενος μπορεί να μειώσει τη φορολογική βάση του δηλώνοντας εκπτώσεις ή εξαιρώντας ορισμένα στοιχεία εισοδήματος από

το φορολογητέο εισόδημά του. Οι αναλογικοί φορολογικοί συντελεστές που εφαρμόζονται σε χαμηλότερες κατηγορίες εισοδήματος θα είναι επίσης πιο προοδευτικοί εάν δηλωθούν μεμονωμένες απαλλαγές.

Κεφάλαιο Τρίτο

Κεφάλαιο Τρίτο: Επιχειρηματικότητα

3.1 Ορισμός επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα είναι πρωτίστως μια διαδικασία αλλαγής, ανάδυσης και δημιουργίας, δημιουργίας νέας αξίας αλλά και αλλαγής και δημιουργίας για το άτομο. Οι επιχειρηματίες συλλαμβάνουν ή παράγουν την αλλαγή έτσι ώστε η επιχειρηματικότητα να είναι η εκδήλωση της αλλαγής και η αλλαγή είναι το επιχειρηματικό περιβάλλον. Οι επιχειρηματίες είναι υπεύθυνοι για τη λήψη επικερδών στρατηγικών αποφάσεων χρησιμοποιώντας τη βέλτιστη χρήση των πόρων υπό αβεβαιότητα.

3.2 Βιβλιογραφική επισκόπηση του καθαριστικού παράγοντα που επηρεάζει την επιχειρηματικότητα την οικονομία

- Οι Amoros et al. (2012) συνιστούν οι πολιτικές ανάπτυξης των δημόσιων επιχειρήσεων να στοχεύουν στη στήριξη ενός δυναμικού επιχειρηματικού τομέα και όχι μιας περιφερειακής βιομηχανίας
- Liao et al. (2001) ανέπτυξαν ένα μοντέλο για τον προσδιορισμό της ανάπτυξης μιας επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Το μοντέλο συμπεριφοράς τους βασίζεται σε μακροπεριβαλλοντικά και μικροπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Οι μακροοικονομικοί παράγοντες σχετίζονται με τη δημόσια πολιτική, τις υποδομές της αγοράς, τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι μικρο-περιβαλλοντικοί παράγοντες περιλαμβάνουν εσωτερικούς παράγοντες, όπως επιχειρηματικά κίνητρα και φιλοδοξίες, οι οποίοι είναι κρίσιμοι για την κατανόηση της επιχειρηματικής ανάπτυξης.
- Ορισμένοι οικονομολόγοι (Audretsch και Keilbach, 2004β) έχουν προσδιορίσει το φυσικό κεφάλαιο, το ανθρώπινο κεφάλαιο και το κεφάλαιο

γνώσης ως παράγοντες που ενθαρρύνουν την οικονομική ανάπτυξη. • Οι Spencer και Gomez (2003) βλέπουν την αυτοαπασχόληση ως την απλούστερη μορφή επιχειρηματικότητας.

- Ο Acs (1992) δήλωσε ότι οι ρυθμοί αύξησης της αυτοαπασχόλησης μπορεί να σχετίζονται με την αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την αυξημένη ποικιλομορφία και τα υψηλά επίπεδα ανθρώπινου κεφαλαίου.

3.3 Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα με βάση βιβλιογραφική έρευνα

Στην Ελλάδα, το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που βρισκόταν στα αρχικά στάδια επιχειρηματικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης) το 2017 μειώθηκε σε 4,8% (περίπου 320 χιλιάδες άτομα) από 5,7% (περίπου 380 χιλιάδες) το 2016. Ταυτόχρονα, ωστόσο, σημειώθηκε μικρή αύξηση της προσφοράς μισθωτής εργασίας και η ανεργία μειώθηκε. Περίπου το 56% των νεοσύστατων επιχειρήσεων είναι νέοι επιχειρηματίες και οι υπόλοιποι αρχάριοι επιχειρηματίες.

Αυτό το ποσοστό είναι ελαφρώς υψηλότερο από τον μέσο όρο των οικονομιών που βασίζονται στην καινοτομία και έχει αυξηθεί σε σύγκριση με το 2016, όταν οι αναδυόμενοι επιχειρηματίες αντιπροσώπευαν περισσότερο από το ήμισυ του συνόλου. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το 2017 περισσότεροι από τους μισούς ανθρώπους στο αρχικό στάδιο της επιχειρηματικότητας έκαναν ένα κρίσιμο βήμα στις προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για την πραγματική έναρξη της επιχείρησης είναι ένα θετικό φαινόμενο. Λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό ποσοστό των ώριμων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στη χώρα για τουλάχιστον 3,5 χρόνια, το οποίο ανήλθε σε 12,4% το 2017 (από 14,1% το 2016).

Η Ελλάδα κατέχει την τρίτη θέση στη συνολική επιχειρηματικότητα μεταξύ των οικονομιών που βασίζονται στην καινοτομία, με αποτέλεσμα την πρώτη θέση μεταξύ της εδραιωμένης επιχειρηματικότητας.

Γενικά, λόγω της μείωσης της επιχειρηματικότητας σε πρώιμο στάδιο, το μερίδιο όλων των ηλικιακών ομάδων είναι χαμηλότερο, τουλάχιστον σε σύγκριση με τις

οικονομίες που βασίζονται στην καινοτομία. Δύο στους τρεις επιχειρηματίες είναι από την πιο παραγωγική ηλικιακή ομάδα (25-44), με τον μέσο επιχειρηματία σε αρχικό στάδιο να είναι 35 ετών.

Ωστόσο τα τελευταία το μερίδιο των νεότερων φαίνεται να αυξάνεται. Επιπλέον, στις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου, η έναρξη μιας επιχείρησης φαίνεται να αφορά κυρίως ηλικιωμένους, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες η πλειοψηφία προέρχεται από νέους που μπορούν να οδηγηθούν στην επιχειρηματικότητα για να κερδίσουν τα προς το ζην.

Η πτώση του συνολικού επιπέδου της επιχειρηματικότητας έχει πλήξει και τις γυναίκες και τους άνδρες με τον ίδιο τρόπο. Το ποσοστό της γυναικείας επιχειρηματικότητας στα αρχικά στάδια μειώθηκε στο 3,9% από 4,8% το 2016, ενώ το ποσοστό των ανδρών μειώθηκε στο 5,7% από 6,6% το 2016.

Το 2017, το 41,7% των επιχειρηματιών του πρώτου σταδίου είχε τουλάχιστον ένα πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρουσιάζοντας υψηλότερο μερίδιο σε σχέση με το 2016, ενώ το υπόλοιπο 11,5% είχε μεταπτυχιακό. Αυτό σημαίνει ότι περισσότεροι από τους μισούς επιχειρηματίες στα αρχικά στάδια έχουν πτυχίο πανεπιστημίου.

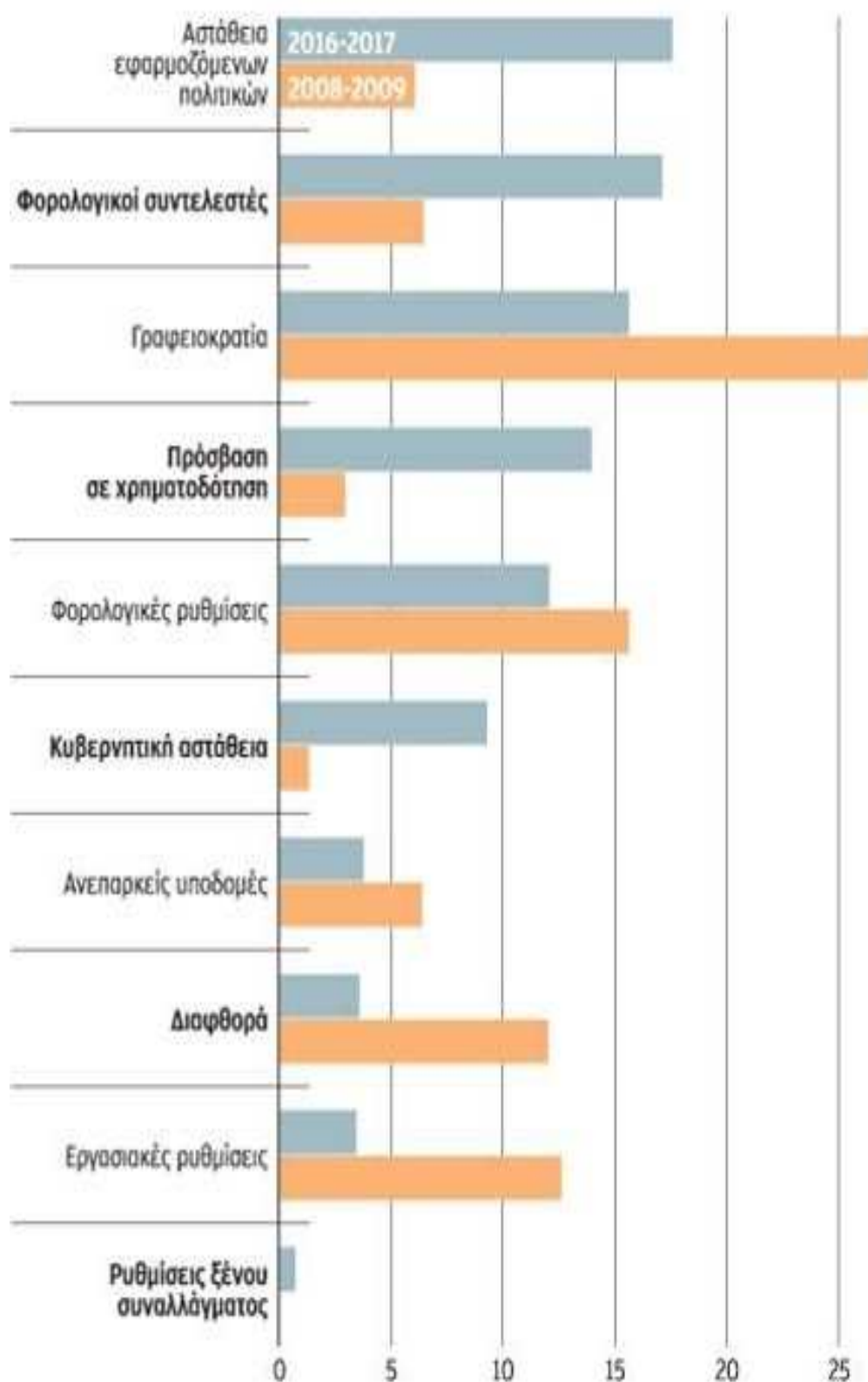
Το 3,2% των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (περίπου 214 χιλιάδες άτομα) δήλωσε ότι είναι άτυποι επενδυτές στην επιχείρηση κάποιου άλλου, ελαφρώς λιγότερο από το 2016, αλλά και χαμηλότερο από τον μέσο όρο των οικονομιών που βασίζονται στην καινοτομία (5,4 %).

Περίπου το 83% των άτυπων επενδυτών είναι μέλη της οικογένειας. Σε κλαδικό επίπεδο, το υψηλό ποσοστό νέων επιχειρήσεων στον κλάδο των πρώτων υλών το 2015 (12%) μειώθηκε στο 4% το 2017. Σχεδόν δύο στις τρεις νεοφυείς επιχειρήσεις είπαν ότι κανένας (δυναμικός) πελάτης δεν θα βρει τα προϊόντα/υπηρεσίες του νέα και καινοτόμα, σημαντικά πάνω από τον μέσο όρο σε οικονομίες που βασίζονται στην καινοτομία.

Περίπου το 50,7% των νεοσύστατων επιχειρήσεων δήλωσαν ότι πολλές εταιρείες προσφέρουν ένα παρόμοιο προϊόν ή υπηρεσία, κοντά στο μέσο όρο στις χώρες που βασίζονται στην καινοτομία (51,2%). Επιπλέον, το 54% των επιχειρηματιών σε πρώιμο στάδιο αναφέρει τη χρήση γνωστών τεχνολογιών/διαδικασιών για την παραγωγή αγαθών/υπηρεσιών.

Τα μεγαλύτερα εμπόδια στο επιχειρείν

Υψηλότερος βαθμός = Μεγαλύτερο πρόβλημα

ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ		
2014	2015	Μεταβολή
Ταχύτητα απονομής Δικαιοσύνης		
4,40	4,467	+2,3%
Εγκατάσταση, αδειοδότηση επιχειρήσεων/δραστηριοτήτων		
4,0	4,191	+5,0%
Αναπτυξιακά κίνητρα		
3,70	4,187	+13,5%
Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες Πρόσβαση σε χρηματοδότηση		
4,10	4,045	-2,4%
Φορολογία, εισφορές και λοιπές επιβαρύνσεις		
3,80	3,955	+5,3%
Δημόσιες συμβάσεις		
3,60	3,937	+8,3%
Εταιρικό δίκαιο		
3,40	3,742	+8,8%
Ερευνα και καινοτομία		
3,50	3,559	+2,9%

Εικόνα Τρίτη (3): Τα μεγαλύτερα εμπόδια στο επιχειρείν

3.4 Εμπόδια εισόδου

Η οικονομική κρίση επηρεάζει αρνητικά τη χαμηλή δυναμική της ελληνικής επιχειρηματικότητας, αλλά αυτό οφείλεται κυρίως σε διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας όπως η γραφειοκρατία, το ασταθές φορολογικό πλαίσιο και η περιορισμένη ή αναποτελεσματική λειτουργία μηχανισμών προώθησης και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας.

Τα κύρια εμπόδια στην επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα σχετίζονται με την έλλειψη ευρύτερου εθνικού πλαισίου πολιτικής για την επιχειρηματικότητα. Επιπλέον, ένα ασταθές φορολογικό σύστημα, η έλλειψη φορολογικών κινήτρων για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, η γραφειοκρατία και η αναποτελεσματικότητα άλλων παραγόντων, όπως η αναποτελεσματικότητα των δημόσιων αρχών που επιβλέπουν τις νεοσύστατες επιχειρήσεις, παραμένουν σημαντικά εμπόδια στη δημιουργία επιχειρήσεων.

Η επιχειρηματικότητα παρεμποδίζεται επίσης από τις δυσκολίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση, τους υψηλούς φραγμούς εισόδου και την επικρατούσα, ασαφή επιχειρηματική κουλτούρα.

Ως εκ τούτου, οι δράσεις και οι στρατηγικές πρέπει να επικεντρώνονται σε προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας καθώς και σε στοχευμένες πρωτοβουλίες για επιχειρηματίες, γυναίκες και νέους άνεργους και στην ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών μέσων.

Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα είναι:

- Έλλειψη θεσμικού πλαισίου και στοχευμένων πολιτικών για τη φορολογία των νεοσύστατων επιχειρήσεων, τη γραφειοκρατία και τους γενικούς κανόνες καθώς και ο ρόλος των δημόσιων αρχών που επιβλέπουν την ίδρυση νεοφυών επιχειρήσεων.
- Περιορισμένη διαθεσιμότητα χρηματοοικονομικών μέσων, άρα μη χρηματοοικονομική υποστήριξη για νέες εταιρείες.

Σύμφωνα με ειδικούς, μπορούν να συμπεριληφθούν οι κύριοι τρόποι προώθησης της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.

- Βελτίωση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ενσωμάτωση σχετικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Βελτίωση του επενδυτικού κλίματος.
- Εκσυγχρονισμός και εκσυγχρονισμός των υποδομών και δημιουργία οργανωμένου χώρου ίδρυσης εταιρειών για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης και βελτίωσης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Υιοθέτηση πολιτικών και στρατηγικών για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω δημόσιας δράσης, ειδικών πρωτοβουλιών που απευθύνονται σε νέους επιχειρηματίες, γυναίκες και τοπικούς ανέργους.
- Διαθεσιμότητα σύγχρονων χρηματοοικονομικών μέσων.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Κεφάλαιο Τέταρτο: Αντίκτυπος της φορολογίας στην επιχειρηματικότητα

Υπάρχει αρκετή βιβλιογραφία και δημόσια συζήτηση σχετικά με το εάν τα φορολογικά συστήματα, ιδίως πτυχές όπως η διαχείριση της εξέλιξης ή της ζημίας, ενθαρρύνουν ή αποθαρρύνουν την ανάληψη κινδύνων.

Η απόφαση να γίνει κανείς επιχειρηματίας θα πρέπει να αξιολογείται σε σχέση με την πρωταρχική επιλογή του ατόμου. Το αποτέλεσμα ενός φορολογικού συστήματος εξαρτάται όχι μόνο από την επίσημη φορολογική επιβάρυνση, αλλά και από τον βαθμό και το κόστος της φορολογικής συμμόρφωσης.

Η φορολογική συμμόρφωση μπορεί να επηρεάσει τις μικρές επιχειρήσεις με δύο τρόπους, με δύο αντίθετα αποτελέσματα:

- Αφενός, το κόστος συμμόρφωσης περιλαμβάνει το πάγιο κόστος, όσο μικρότερη είναι η εταιρεία, τόσο υψηλότερο είναι το κόστος.
- Από την άλλη πλευρά, αρκεί οι μικρές επιχειρήσεις να έχουν περισσότερες ευκαιρίες για ανεπίσημες συναλλαγές και φοροαποφυγής, και έτσι μπορεί να βρίσκονται σε καλύτερη θέση από τις μεγαλύτερες εταιρείες.

Στην πραγματικότητα, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε εάν και σε ποιο βαθμό η ελκυστικότητα της αυτοαπασχόλησης μπορεί να εξαρτάται από τα κενά ή τη χαμηλή φορολογική επιβολή, η οποία εξ ορισμού επιτρέπει τη φοροδιαφυγή.

1. Φορολογία και ανάληψη κινδύνων

Ο πρώτος σημαντικός διάυλος μέσω του οποίου το φορολογικό σύστημα μπορεί να επηρεάσει την επιχειρηματικότητα είναι ο αντίκτυπος του στην ανάληψη κινδύνων. Καθώς η φορολογία μειώνει την αναμενόμενη φορολογική επιστροφή για οποιαδήποτε επικίνδυνη δραστηριότητα, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι υψηλότεροι φορολογικοί συντελεστές θα αποθαρρύνουν την ανάληψη κινδύνων και συνεπώς την επιχειρηματικότητα. Για παράδειγμα, η υψηλότερη και προοδευτική φορολογία καθυστερεί την

επιχειρηματικότητα και την επέκταση των καινοτόμων βιομηχανιών. Ωστόσο, η αρνητική σχέση μεταξύ υψηλότερων φορολογικών συντελεστών και επιχειρηματικότητας έχει αμφισβητηθεί εδώ και καιρό στην οικονομική ανάλυση.

2. Φόροι υπεραξίας

Τα ασύμμετρα κέρδη και ζημίες μπορεί να εμποδίσουν την είσοδο. Τα φορολογικά συστήματα συχνά περιορίζουν την επιτρεπόμενη ετήσια έκπτωση για ζημίες κεφαλαίου για να μετριάσουν τις επιπτώσεις των ανεπαρκών φορολογικών εσόδων και να μειώσουν τις στρατηγικές φοροαποφυγής. Ακόμη και χωρίς τέτοιους περιορισμούς, η αντιστάθμιση είναι ιδιαίτερα προβληματική για νεοφυείς επιχειρήσεις που έχουν επί του παρόντος μηδενικά ή πολύ χαμηλά κέρδη.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ελλιπής αποζημίωση μειώνει τη σιωπηρή ασφάλιση που παρέχεται από τον φόρο και μπορεί να αποτρέψει την ανάληψη κινδύνων, επειδή οι μεμονωμένοι επιχειρηματίες μπορεί να μην έχουν επαρκώς διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια. Τα κεφαλαιουχικά κέρδη συνήθως φορολογούνται όταν πραγματοποιούνται.

Αυτό δημιουργεί ένα κίνητρο για την καθυστέρηση της πώλησης των εκτιμώμενων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να αναβληθούν οι πληρωμές φόρων. Οι επιχειρηματίες που μπορούν να κατέχουν μόνο μία επιχείρηση τη φορά έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην έναρξη μιας νέας επιχείρησης, αν και τα επίπεδα ικανοτήτων τους ποικίλλουν.

3. Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης

Ένα γενναιόδωρο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης μπορεί να έχει διαφορούμενες συνέπειες για την επιλογή να γίνεις επιχειρηματίας.

Επιπλέον, η ύπαρξη υποχρεωτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για αυτοαπασχολούμενους μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην είσοδο στην επιχειρηματικότητα, καθώς αυτές οι εισφορές αντιπροσωπεύουν σημαντική μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων.

Η υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις δημιουργώντας ένα δίκτυο ασφαλείας σε περίπτωση αποτυχίας της επιχείρησης. Ειδικότερα, δεν λαμβάνουν υπόψη την ύπαρξη διαφορών στα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης μεταξύ εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων και γενικά δεν κάνουν διάκριση μεταξύ των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης αυτοαπασχολούμενου/αυτοαπασχολούμενου από τις εισφορές εργαζομένων. Καθώς οι εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης αυξάνουν το κόστος εργασίας, μπορεί να αποτελέσουν ένα ακόμη εμπόδιο εισόδου όταν νέοι επιχειρηματίες θέλουν να ξεκινήσουν μια νέα επιχείρηση και να προσλάβουν υπαλλήλους.

Μια μελέτη των Da Rin et al. (2010) χρησιμοποίησε τεχνικές πάνελ δεδομένων για να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των εταιρικών φόρων σε περισσότερες από 2,5 εκατομμύρια εταιρείες σε 17 ευρωπαϊκές χώρες μεταξύ 1997 και 2004. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η μείωση του εταιρικού φόρου σχετίζεται με τη μείωση της αναλογίας κεφαλαίου προς εργασία, και συγκεκριμένα ο αντίκτυπος των εταιρικών φόρων είναι ισχυρότερος στο κεφάλαιο παρά στην εργασία. Ωστόσο, οι συγγραφείς τονίζουν ότι θα ήταν επιθυμητό να μειωθούν οι φόροι για να διευκολυνθεί η είσοδος των επιχειρήσεων - ωστόσο, αυτή η πολιτική μπορεί επίσης να ευνοήσει την είσοδο επιχειρήσεων με μικρότερη οικονομική ισχύ. Στην ίδια πρόταση σχετικά με τον αντίκτυπο της εταιρικής φορολογίας και εισόδου, οι συγγραφείς επιβεβαιώνουν ότι μια μείωση κατά 10% στην εταιρική φορολογία αυξάνει την είσοδο στην αγορά κατά 3%. Από την άλλη πλευρά, σε μια μελέτη σε 14 ανεπτυγμένες χώρες το 1982-2007, διαπίστωσαν αρνητική συσχέτιση μεταξύ της φορολογίας των επιχειρήσεων και της επίδρασής τους στους δείκτες κεφαλαιακής παραγωγής της εταιρείας. Οι συγγραφείς αναπτύσσουν μια οικονομετρική προδιαγραφή που βασίζεται στη σταθερή ελαστικότητα υποκατάστασης στο νεοκλασικό επενδυτικό μοντέλο και δείχνουν ότι μια αύξηση 1% στον εταιρικό φόρο έχει αρνητικό αντίκτυπο στον λόγο κεφαλαίου προς παραγωγή που κυμαίνεται από -0,3% έως -0,7% βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Ωστόσο, εκτός από την εύρεση αρνητικής συσχέτισης μεταξύ του φόρου εισοδήματος εταιρειών και του φόρου επί των πωλήσεων, οι συγγραφείς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι υψηλότεροι φόροι οδηγούν σε μείωση της προσφοράς νέων αγαθών και υπηρεσιών σε μια οικονομία της αγοράς. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι, εκτός από την υψηλότερη έκθεση και τους οικονομικούς περιορισμούς για τους εγχώριους τελικούς καταναλωτές, οι δυσμενείς επιπτώσεις των ειδικών φόρων κατανάλωσης είναι ισχυρότερες για επιχειρήσεις με μεγαλύτερη ευελιξία ζήτησης. Η επένδυση περιγράφεται στην οικονομική θεωρία ως αύξηση του αποθέματος κεφαλαίου που διαθέτει μια επιχείρηση. συναφείς τομείς καινοτομίας.

Η χρήση του κόστους χρήσης του κεφαλαίου συνοψίζει τρία κανάλια μέσω των οποίων οι φόροι επηρεάζουν τα συνοριακά κράτη, τα οποία, σύμφωνα με τη νεοκλασική θεωρία, οδηγούν σε επενδυτικές αποφάσεις, ως εξής:

- 1) Συντελεστής φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων
- 2) Το προεξοφλητικό επιτόκιο της εταιρείας, ανάλογα με την πηγή κεφαλαίων
- 3) Μειώσεις που σχετίζονται με το κόστος των περιουσιακών στοιχείων.

Η ανάλυση κόστους εστιάζει σε οριακές επενδυτικές αποφάσεις που μπορεί να είναι άκαμπτες σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως η τοποθεσία των μονάδων παραγωγής, εσωτερικές ή εξωτερικές. Δεύτερον, σε πολλές περιπτώσεις οι επιχειρήσεις μπορεί να έχουν περιορισμένη πίστωση και επενδύσεις με θετική καθαρή παρούσα αξία μπορεί να χαθούν λόγω ατελειών της κεφαλαιαγοράς.

Πολλές εμπειρικές μελέτες έχουν διεξαχθεί για να δοκιμαστεί αυτή η θεωρία και να χρησιμοποιηθεί για την πρόβλεψη του αντίκτυπου της δημοσιονομικής πολιτικής στις επενδύσεις.

Οι πρώιμες έρευνες δεν δείχνουν σημαντικό αντίκτυπο του κόστους του καταναλωτικού κεφαλαίου στις επενδυτικές αποφάσεις, ενώ οι νεότερες, χρησιμοποιώντας πιο εξελιγμένες προσεγγίσεις, φαίνεται να επιβεβαιώνουν ότι το κόστος των καταναλωτών, και συνεπώς η φορολογία, είναι σημαντικός καθοριστικός παράγοντας της επενδυτικής πολιτικής.

Αυτή η ασυμμετρία μπορεί να επηρεάσει σοβαρά τις μικρές επιχειρήσεις, καθώς οι μεγαλύτερες εταιρείες επενδύουν σε περισσότερα έργα και δραστηριότητες και έτσι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να αντισταθμίσουν τα κέρδη και τις ζημιές διαφόρων επενδύσεων σε ένα δεδομένο οικονομικό έτος.

Κεφάλαιο Πέμπτο

Κεφάλαιο Πέμπτο: Συμπεράσματα

Μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης της βιβλιογραφίας για τον αντίκτυπο του φορολογικού συστήματος στην επιχειρηματικότητα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μια επιχειρηματική προσπάθεια συνίσταται γενικά σε μια κοινή προσφορά εργασίας και κεφαλαίου που ανήκει σε έναν μοναδικό ιδιοκτήτη-διαχειριστή. Επιπρόσθετα κάποια από τα στοιχεία όπου διέπουν τον φόρο εισοδήματος δυνατέ να επηρεάσουν τις αποφάσεις περί επιχειρηματικότητας.

- Πρώτον, η δομή των φόρων εισοδήματος επηρεάζει τους κινδύνους, καθιστώντας μια περισσότερο ή λιγότερο ελκυστική επιλογή. Ομοίως, πιθανές ασυμμετρίες στον χειρισμό των ζημιών θα μπορούσαν να επηρεάσουν την τάση μιας εταιρείας να πραγματοποιεί επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου.
- Δεύτερον, ο φόρος εισοδήματος μπορεί να σχεδιαστεί για να μειώσει το επενδυτικό κόστος. Σε αντίθεση με την παθητική φορολόγηση των ιδιοκτητών, η φορολογία μεμονωμένων ιδιοκτητών μπορεί επίσης να επηρεάσει την επέκταση της εταιρείας και τις αποφάσεις προσλήψεων. Επομένως, το εταιρικό εισόδημα δεν μπορεί να διαιρεθεί σε εισόδημα από εργασία και εισόδημα κεφαλαίου όπως στη θεωρία της διπλής φορολογίας.

Τα μοντέλα φόρου κεφαλαίου μπορεί να είναι παραπλανητικά όταν χρησιμοποιούνται σε καταστάσεις όπου η επιχειρηματικότητα είναι σημαντική. Λόγω της πολύπλευρης φύσης της επιχειρηματικότητας και της έλλειψης ενός συνεκτικού και συμφωνημένου μοντέλου, η επιχειρηματικότητα θα ενσωματωνόταν καλύτερα στη θεωρία του φόρου κεφαλαίου με σταδιακό τρόπο. Συγκεκριμένα μοντέλα μπορεί να καλύπτουν μία ή περισσότερες μοναδικές επιχειρηματικές πτυχές σε υπάρχοντα μοντέλα και να αναλύουν τις επιπτώσεις.

Επίσης, οι «φοροαπαλλαγές» μπορούν να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα μειώνοντας το σχετικό κόστος, αν και η χρήση τους είναι πιο συχνή σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Ωστόσο, σε αντίθεση με τους φόρους εισοδήματος, οι κοινωνικές παροχές συχνά εξαρτώνται από τις καταβαλλόμενες εισφορές κοινωνικής

ασφάλισης, επομένως οι απαλλαγές ή οι μειωμένοι συντελεστές συνήθως συνδέονται με περιορισμένη πρόσβαση σε παροχές με περιορισμένο δίκτυ ασφαλείας.

Κεφάλαιο Έκτο: Προτάσεις

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση και οι περιπτωσιολογικές μελέτες καλύπτουν πολλά φορολογικά μέσα που μπορούν να επηρεάσουν την επιχειρηματικότητα. Εδώ συνοψίζουμε τις επιλογές πολιτικής που βρίσκουν ισχυρότερη υποστήριξη στη θεωρητική και εμπειρική βιβλιογραφία. Τα ομαδοποιούμε σε τρία μεγάλα σύνολα ανάλογα με το αν σχετίζονται με τον επιχειρηματικό κίνδυνο, το κόστος ή την απόδοση.

1. Πολιτικές που μπορούν να μειώσουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο

Η πλήρης αντιστάθμιση των αρχικών ζημιών των νεοσύστατων εταιρειών μπορεί να είναι επωφελής για αυτές, δεδομένου του δυνητικά υψηλού αρχικού κόστους ανάπτυξης νέων προϊόντων ή επιχειρηματικών μοντέλων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορείτε να πειραματιστείτε με καινοτόμες λύσεις, όπως τη δυνατότητα αντιστοίχισης ζημιών με άλλους φόρους εκτός του φόρου εισοδήματος, ακόμη και να μεταφέρετε και να διαπραγματευτείτε πιστώσεις φόρου.

2. Πολιτικές που μπορούν να μειώσουν το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Οι φορολογικές εκπτώσεις φαίνεται να είναι ένας πολύ αποτελεσματικός τρόπος για την ενθάρρυνση των επενδύσεων. Μια ενιαία διαδικασία ηλεκτρονικής αίτησης μειώνει το κόστος συμμόρφωσης και μπορεί να επιτευχθεί περιορίζοντας τις φορολογικές εκπτώσεις σε νεοσύστατες επιχειρήσεις και σε συγκεκριμένους τύπους. Υπάρχουν δύο βασικά εργαλεία για την εφαρμογή του απλοποιημένου φορολογικού συστήματος για τις μικρές επιχειρήσεις. Εφαρμογή ορίων φόρου εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας και είσπραξη των εισπραχθέντων

φόρων. Ενώ η απλούστευση του καθεστώτος μπορεί να έχει θετική επίδραση στη συμμόρφωση, η βιβλιογραφία προτείνει ότι θα πρέπει να συνδυαστεί με κίνητρα για τις εταιρείες να μετακινηθούν στο κανονικό καθεστώς, διαφορετικά μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην επιχειρηματική ανάπτυξη. Η ψηφιοποίηση ολόκληρου του φορολογικού συστήματος μπορεί να ελαχιστοποιήσει το κόστος συμμόρφωσης και να διευκολύνει την επιστροφή του φόρου.

3. Πολιτικές που μπορούν να αυξήσουν τις αποδόσεις των επιχειρήσεων

Η φορολόγηση των κεφαλαιουχικών κερδών διαδραματίζει βασικό ρόλο στον καθορισμό των επιχειρηματικών εσόδων, καθώς τα τελευταία καταβάλλονται κυρίως με τη μορφή υπεραξίας. Επιπλέον, η μείωση των φόρων υπεραξίας μπορεί να ενθαρρύνει τις μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένες πιστωτικές επιλογές να παρέχουν κεφάλαια στους επιχειρηματίες. Η κατάργηση ή η μείωση του φόρου υπεραξίας μπορεί να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις, αλλά θα δημιουργούσε επίσης μια ευκαιρία να διαβρωθεί η βάση του φόρου εισοδήματος και ενδεχομένως να οδηγήσει σε επενδύσεις χαμηλής ποιότητας.

Επιπλέον, η βιβλιογραφία και οι περιπτωσιολογικές μελέτες υποδεικνύουν ότι ορισμένα φορολογικά κίνητρα, όπως φοροαπαλλαγές και πιστώσεις, μπορεί να σχεδιαστούν ώστε να είναι αποτελεσματικά στην ενθάρρυνση της δραστηριότητας καινοτομίας. Οι φορολογικές και διοικητικές προκλήσεις είναι αλληλένδετες και ειδικότερα αναμένουμε ότι οι εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις για την εφαρμογή ψηφιακών φορολογικών λογαριασμών μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του κόστους για όλους τους συμμετέχοντες στη συνεταιριστική οικονομία, κάτι που θα πρέπει να θεωρείται κρίσιμος παράγοντας για τις ευρύτερες αλλαγές στη δημοσιονομική πολιτική που μπορεί να απαιτείται .

Βιβλιογραφία

- Akrivopoulou, C., Dimitropoulos, G., & Koutnatzis, S. (2012). The Kallikratis Program. *Istituzioni Del Federalismo Rivista Di Studi Giuridici E Politici*, 3, 653-953. Retrieved from <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4903145>

- Alvarez & Marsal Taxand & Adam Smith International, (2014). Preliminary Evaluation of the Technical Assistance provided to Greece in 2011-2013 in the areas of Tax Administration and Central Administration Reform.

- Auerbach, A. (1996). Measuring The Impact of Tax Reform. *National Tax Journal*, 49(4), 665-673.

- Bronchi, C. (2001). Options for Reforming The Tax System in Greece. *OECD Economics Department Working Papers*, 291, 2-25.

- Chardas, A. (2014). The interplay between austerity, domestic territorial reform and European Union Cohesion Policy: Multi-level Governance and the application of the partnership principle in Greece. *European Urban And Regional Studies*, 21(4), 432-444.

- Cohen, S., & Karatzimas, S. (2014). Reporting performance information in the public sector: the moral behind the (non)application of program budgeting in Greece. *International Review Of Administrative Sciences*, 80(3), 619-636.

- Crețu, G. (2015). Reform trajectories in Southeastern Europe: Greece and Romania in comparative perspective. *Sfera Politicii*, 22(2), 41.

- Di Mascio, F., & Natalini, A. (2013). Fiscal Retrenchment in Southern Europe: Changing patterns of public management in Greece, Italy, Portugal and Spain. *Public Management Review*, 17(1), 129-148.

- European Commission. (2012). Second Activity Report. European Commission.

- European Commission. (2015d). Report on Greece's compliance with the second set of milestones of December 2015. Athens: European Commission.

- European Commission-Greek Authorities. (2015). Plan for technical cooperation in support of structural reforms.

- Featherstone, K. (2014). External conditionality and the debt crisis: the ‘Troika’ and public administration reform in Greece. *Journal Of European Public Policy*, 22(3), 295-314.

- Feldstein, Martin (1999). Tax Avoidance and The Deadweight Loss of the Income Tax. *Review of Economics and Statistics* 81(4): 674–680.

- Giertz, Seth, & Jacob Feldman (2013). The Costs of Tax Policy Uncertainty and the Need for Tax Reform. *Special Report, Tax Notes* 138(8): 951–963.

- Harberger, A. C. (2008). Corporation Tax Incidence: Reflections on what is Known, Unknown and Unknowable. In J. W. Diamond, & G. R. Zodrow, *Fundamental Tax Reform: Issues, Choices, and Implications*. Cambridge: MIT Press.

- Kenny, L. W., & Winer, S. L. (2006). Tax Systems in the World: An Empirical Investigation into the Importance of Tax Bases, Administration Costs, Scale and Political Regime. *International Tax and Public Finance* 13, 181–215.

- Keen, M. (2008). VAT, tariff, and withholding: Border taxes and informality in developing countries. *Journal of Public Economics* 92, 1892-1906.

- Mankiw, N. Gregory, Matthew Weinzierl, and Danny Yagan (2009). Optimal Taxation in Theory and Practice. *Journal of Economic Perspectives* 23(4): 147–174.

- Martinez-Vazquez, J. (2008). The Impact of Budgets on the Poor: Tax and Expenditure Benefit Incidence Analysis, in *Public Finance for Poverty Reduction*, Blanca Moreno-Dodson and Quentin Wodon (eds.) World Bank.

- Moretti, Enrico, and Daniel J. Wilson (2017). The Effect of State Taxes on the Geographical Location of Top Earners: Evidence from Star Scientists. *American Economic Review* 107(7): 1858–1903.

- Piketty, Thomas, Emmanuel Saez, and Stephanie Stantcheva (2014). Optimal Taxation of Top Labor Incomes: A Tale of Three Elasticities. *American Economic Journal: Economic Policy* 6, 1: 230–271.

- Romero-Ávila, D., & Strauch, R. (2008). Public Finance and Long-Term Growth in Europe: Evidence from a Panel Data Analysis. *European Journal of Political Economy* 24(1), 172-191.

- Simmons, R. S. (2006). Does recent empirical evidence support the existence of international corporate tax competition? *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* 15, 16-31.

- Tsakanikas, A., Stavradi, S., & Valavanioti, E., (2018). Annual Entrepreneurship Report 2017-2018: Fewer ventures, better employment prospects, Foundation for Economic & Industrial Research

---

- Toder, Eric (2017). Taxing Entrepreneurial Income. Tax Policy Center, Urban Institute and Brookings Institution.
<<http://www.taxpolicycenter.org/publications/taxing-entrepreneurial-income/full>>, as of March 1, 2018.

- Watrin, C., & Ullmann, R. (2008). Comparing Direct and Indirect Taxation: The Influence of Framing on Tax Compliance. *The European Journal of Comparative Economics* 5(1), 33-56.

- Weller, C. E. (2007). The Benefits of Progressive Taxation in Economic development. *Review of Radical Political Economics* 39(3) , 368-376.

Διαδικτυακές Πηγές

- www.slideshare.net
  - www.kriti24.gr
-